

1. září 2005

Hodnocení vlivu nové Evropské chemické politiky (REACH) na průmysl a lobování proti REACH

Příběh o "dopadech REACH na průmysl"

Jakmile vydala Evropská komise v r. 2001 Bílou knihu o evropské chemické strategii (White paper on European Chemical Strategy) jako předběžný krok směrem k nové chemické politice REACH, přilákal tento dokument velkou pozornost a vyvolal obavy ze strany Americké chemické asociace (American Chemistry Council). Ta ji ihned označila za budoucí hrozbu jejím obchodním zájmům v Evropě. Dnes je již jasně zdokumentováno, jak Bushova administrativa a State Department využívají svůj enormní vliv k tomu, aby tato budoucí reforma neohrozila americký export do Evropy. Byly použity dvě strategie:

- přímý lobbing amerických politických autorit mezi členskými a kandidátskými státy EU
- návrh, aby evropské národní chemické asociace nasměrovaly diskusi směrem k hodnocení vlivu na průmysl.

Od roku 2003 se v celém příběhu REACH (ještě před tím, než byl publikován návrh jeho podoby) projevuje vliv tohoto aktivismu nekonečným odsouváním termínů .

Federace německého průmyslu (BDI) zadala konzultační firmě Arthur D.Little studii o ekonomických dopadech původní Bílé knihy a následného návrhu. ² Studie ohodnotila ztrátu asi na 2,35 milionu pracovních míst a snížení HDP až o 6,4pct. Metodika a extrapolace použité firmou Arthur D.Little byly silně zpochybněny nezávislými ekonomickými experty.

Podobnou studii zadala společně Asociace francouzského chemického průmyslu (UIC) a francouzská vláda firmě Mercer Management s cílem ohodnotit dopad zavedení Bílé knihy na francouzskou ekonomiku. ³ Tato studie spočítala náklady pro francouzský průmysl mezi 29 a 54 miliardami EUR v období prvních 10 let, ztrátu až 670 000 pracovních míst a snížení HDP o 3,2pct. Asociace francouzského chemického průmyslu dodnes utahuje metodiku použitou v této studii. Experti z ministerstva průmyslu se hbitě distancovali od výsledků, přestože, se vláda podílela na zadání studie. Mezi ostatními ministry poté putovalo důvěrné interní sdělení doporučující nevyjadřovat se k údajům ze studie.

V Německu i ve Francii se následně skutečně podařilo přesunout pozornost médií a politickou diskusi k tématu nákladů pro průmysl. Tři týdny před zveřejněním návrhu napsaly hlavy "velké trojky" Jacques Chirac, Gerhard Schroeder a Tony Blair společný dopis Evropské komisi a zdůraznily v něm, že REACH by neměl ohrozit konkurenceschopnost EU. Přitom Komise již v té době sama omezila původní ambice Bílé knihy.

Oficiální studie Evropské komise o dopadech REACH byla publikována společně s návrhem REACH v říjnu 2003⁴. Studie zkoumala jak přímé náklady REACH na chemický průmysl za různých scénářů, tak celkové náklady jiných odvětví, např. jaké jsou substituční náklady, pokud by určitá chemikálie neměla zůstat na trhu. Hlavní závěry jsou:

- REACH by stál chemický průmysl okolo 2,3 mld EUR (rozpětí EUR 1,9 – 3,2 mld) po dobu 11 let od zavedení (tj. cca 0,50 EUR na jednoho obyvatele EU)
- Nepřímý dopad na ostatní odvětví je odhadován mezi EUR 2,8 – 5,2 mld včetně nákladů chemického průmyslu v závislosti na požadované náhradě (tj. stále ještě méně než 1 EUR na obyvatele EU na rok)
- Zdravotní přínosy byly spočítány na minimálně EUR 50mld na základě velmi konzervativních hypotéz a přitom se nezapočítal žádný přínos pro životní prostředí.

Stojí za pozornost, že pouze za rok 1999 vydal chemický průmysl 2,3 mld EUR na zlepšení týkající se zacházení s odpady (z celkových nákladů týkajících se životního prostředí ve výši 7,7 mld EUR). Zatímco chemický průmysl byl tedy schopen se bez větších problémů vypořádat se 7,7mld EUR, nyní tvrdí, že náklady ve výši 2,36mld EUR po dobu 11 let mu způsobí obrovské problémy. Velmi podivné.

Po této studii si různé členské státy nechaly zpracovat své vlastní odhady. České Ministerstvo životního prostředí následovalo francouzský příklad a zadalo studii Svazu chemického průmyslu (tedy tomu, kdo sám doposud "nafukoval" náklady REACH) . Není překvapením, že metodika obsahovala stejně chybné předpoklady a výsledkem byla podobná "hororová" čísla⁵.

Zajímavým pokusem byla studie "Skutečné náklady REACH"⁶ zadaná Severskou radou (Nordic Council) u amerického ekonoma Franka Ackermana. Tato studie nabízí přepočítání očekávaných nákladů současné verze REACH. Výsledkem jsou přímé náklady v očekávané výši 3,5mld EUR pro 11leté období. Navrhovaná varianta "REACH Plus" vrací do hry některé znaky Bílé knihy, přičemž zvyšuje celkové přímé náklady na 4mld EUR . **Roční náklady tak činí asi 0,06pct příjmů chemického průmyslu.**

Přesto všechno evropské průmyslové asociace jako CEFIC a UNICE nepřijaly výše uvedené nálezy Komise a tím méně Severské rady nebo nevládních organizací jako je Světový fond na ochranu přírody (WWF), který si objednal ocenění zdravotních přínosů REACH u renomovaného ekonoma Profesora Davida Pearce (podle této zprávy **dosahují přínosy výše až EUR 260mld.** ⁷) Pod takovým tlakem zadala nová Evropská komise dvě další studie: jednu firmě KPMG s cílem ohodnotit dopad na průmysl a inovace a jednu firmě IPTS se zaměřením na **nové členské země**⁹. Žádná z těchto studií neprokázala, k velkému zklamání CEFIC a UNICE, jakýkoli významný dopad na průmysl a to přesto, že se více zaměřila na potenciální "oběti" REACH a použila stále poněkud problematickou metodiku. **Studie IPTS o nových členských zemích (včetně ČR) prokázala, že jejich průmyslová odvětví neutrpí vážné ztráty a mohou naopak ze standardizace nakládání s chemickými látkami v celé EU získat. Úkolem pro českou vládu a ostatní země je spíše poskytnout lidskou kapacitu a prostředky, které by pomohly průmyslu s administrativní zátěží plynoucí z REACH.**

Skryté náklady stávajícího systému před přijetím REACH

Stávající regulace chemických látek představuje pro průmysl značné náklady - většina z nich je skrytá v jiných nákladech nebo se objevují zcela nečekaně. Například zbytečné náklady na pracovní síly, které se musí zabývat některými stávajícími nevyřešenými problémy (např.odpady); náklady související se zhoršeným zdravotního stavu zaměstnanců, tj. zvýšené pojištění a absence; náklady chemických produktů, které jsou zatíženy negativní publicitou; neočekávané náklady vyplývající z nových vědeckých poznatků o škodlivosti dosud netestovaných výrobků; náklady spojené s nehodami a řešením odpovědnosti a škody způsobené nedostatkem informovanosti a chybným risk managementem; náklady související s aplikováním různých bezpečnostních pravidel v různých zemích; náklady na neočekávané zakazy výroby a použití specifických chemikálií; zbytečné náklady na risk management z důvodů nedostatku informací o specifických rizicích; náklady na dobrovolné testování doposud netestovaných chemikálií atd.

REACH: Přínos pro průmysl

REACH bude pro průmysl znamenat značný přínos, včetně např. **nových trhů** pro bezpečnější a ekologičtější produkty; **bezpečnější výrobky sníží rizika budoucích soudních žalob**, které mohou vyústit do enormních nákladů (jak se to stalo např. s azbestem), **větší důvěru spotřebitelů**, zaměstnanců, studentů, investorů vedoucí k pozitivnějšímu obchodnímu prostředí a snadnějšímu získávání nových pracovních sil. **Jednodušší zavádění nových chemikálií** na trh podpoří výzkum a vývoj. Zvýšená transparentnost a komunikace celého dodavatelského řetězce povede k posílení vlastní pozice a k **větší důvěře ostatních průmyslových uživatelů chemických látek a sníží i jejich náklady**. Bezpečnější užívání chemických látek v průmyslu také **sníží náklady spojené s nemocí a absencí zaměstnanců**.

¹ United States House of Representatives, Committee on Government Reform-Minority Staff, Special Case Investigation Division : *A special interest case study : The chemical industry, the Bush administration, and European efforts to regulate chemicals*, April 1, 2004, p. 2-3.

² Arthur D. Little GmbH (2002), *Economic Effects of the EU Substances Policy*, commissioned by BDI

³ Mercer Management Consulting (2003), *Study of the Impact of the Future Chemicals Policy*, commissioned by UIC and French government

⁴ European Commission, *REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restrictions of Chemicals (REACH), establishing a European Chemicals Agency and amending Directive 1999/45/EC and Regulation (EC) {on Persistent Organic Pollutants} - EXTENDED IMPACT ASSESSMENT*. 29th October 2003: Brussels, Belgium.

⁵ SHCP, VUOS, *Zhodnocení dopadů připravovaného systému REACH na zpracovatelský průmysl České republiky*, 6 April 2005 <http://www.schp.cz/html/index.php?s1=1&s2=3&s3=3&s4=5&s5=3&lng=1&PHPSES>

⁶ Ackerman, F. and R. Massey, *The true costs of REACH*. October 13th 2004, Global Development and Environment Institute, Tufts University: Boston, USA.

⁷ Pearce, D. and P. Koundouri, *The Social Cost of Chemicals: The cost and benefits of future chemicals policy in the European Union*. May 2003, WWF UK

⁸ KPMG, 2005 : *Additional impact study of REACH Proposal – Analysis of the potential impacts of REACH on business and innovation throughout the supply chain – Validation Workshop REACH Working Group*, 30 March 2005

⁹ IPTS, 2005 : *Implementation of REACH in the New European Member States – General overview and case study analyses ; conclusions* ; 7 April 2005

Greenpeace ČR

1. pluku 12/143, 186 00, Praha 8 – Karlín, tel.: 224 319 667, fax: 233 332 289,
e-mail: greenpeace@ecn.cz, internet: <http://www.greenpeace.cz>